

## **Практико-орієнтоване навчання фахівців соціальної роботи у рамках локальної платформи**

*А.М. Попович, м. Ужгород*

Актуальність представленого матеріалу обумовлена необхідністю розробки механізму взаємодії усіх учасників освітнього процесу з метою покращення якості підготовки соціальних працівників. Робота у рамках локальної платформи може стати одним із варіантів такого механізму.

The relevance of the presented material due to the necessity of developing the mechanism of interaction of all participants of educational process with the aim of improving the quality of training of social workers. Work within the local platform can become one of variants of such a mechanism.

Тенденціям сучасної освіти притаманні такі риси, як зростання ролі безперервного і дистанційного навчання, постійна зміна необхідних компетентностей фахівців, підвищення значимості додаткової професійної і післявузівської освіти, опора на фундаментальні наукові розробки. Останні часто орієнтовані на потреби галузей і навіть суспільства в цілому, а зовсім не на потреби окремих видів діяльності. Традиційно вважається, що органи управління освітою та освітні заклади самі знають вимоги до підготовки фахівців різного профілю. Переважає орієнтація на забезпечення державних освітніх стандартів, розроблених вченими і методистами закладів освіти. Контроль якості навчання відбувається на основі атестації студентів (практично завжди відбиває логіку навчальних дисциплін і недостатньо пов'язаний з вимогами до їх подальшої діяльності).

Такий стан професійної підготовки працівників соціальної сфери ставить на порядок денний проблему вироблення адекватного механізму взаємодії усіх учасників цього процесу, близького до переговорів з метою вироблення спільних поглядів на ту чи іншу проблему. У той же час лише в

останнє десятиліття приділяється більше уваги пошуку нових форм співпраці на засадах партисипативності. Таким чином, надання освітніх послуг значною мірою засновано на пропозиціях, вимоги до яких не повною мірою узгоджені основними зацікавленими сторонами. Щодо підготовки фахівців для сфери соціального захисту населення, до останніх належать: 1) державні органи управління освітою (та інші державні регулюючі органи), які затверджують і контролюють освітні стандарти, а також умови організації та ведення освітньої діяльності; 2) студенти, які навчаються за спеціальностями 2301 «Соціальна робота», 2302 «Соціальне забезпечення» 3) роботодавці (органи, служби, установи); 4) педагогічний персонал закладів освіти.

Загалом, важливим є створення локальної платформи (локального співтовариства) з числа згаданих вище зацікавлених сторін. Складовими співпраці є створення механізму для співробітництва; добровільність і зацікавленість усіх учасників; спільне прийняття і виконання рішень, надання можливості кожному учаснику бути діяльним на усіх етапах підготовки, прийняття, реалізації, контролю та оцінки рішень; діалог, заснований на паритетних основах; пошуки згоди, досягнення консенсуса і т. ін. [1].

Предметом взаємодії може бути побудова моделі фахівця соціальної роботи з точки зору професіонала-практика; спільна участь у розробці навчальних планів та робочих програм, виробленні критеріїв якості підготовки студентів; експертиза ефективності методів соціальної роботи з різними групами клієнтів і т. ін. Ключовими формами взаємодії визнаються наступні:

участь фахівців-практиків у розробці галузевих стандартів підготовки соціальних працівників, навчальних планів та робочих програм;

систематична (за сумісництвом) або періодична (в якості наукового керівника, консультанта, супервізора) робота викладачів у соціальних службах;

залучення фахівців-практиків до ведення занять (за сумісництвом) або до участі в окремих заняттях в якості консультантів, експертів; участь у різних заходах науково-методичного характеру;

стажування викладачів у закладах соціальної роботи;  
організація та проведення різних видів практик на базі соціальних установ;  
спільна розробка та реалізація соціальних проектів;  
представництво фахівців-практиків у державних екзаменаційних комісіях;  
волонтерська робота;  
участь студентів та викладачів у презентаціях нових служб і т. ін.;  
спільне керівництво практикою студентів на місцях, рефлексія за результатами практики;  
індивідуальні та групові зустрічі з поточних проблем практики;  
підвищення кваліфікації фахівців-практиків через систему післядипломної освіти;  
спільна участь у науково-практичних семінарах, конференціях, симпозіумах і т. ін.;  
експертиза якості підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи в процесі навчання (в період практики) і в період державної атестації;  
науково-методичне забезпечення освітнього процесу.

У процесі такої взаємодії відбувається обмін інтелектуальними цінностями – ідеями, знаннями, досвідом, спостереженнями, висновками, запитаннями. Взаємодія реалізується у формі інформаційних нарад, бесід, спеціально організованих переговорів, роботи з викладеними на паперових, електронних чи інших носіях думками, організаційно-діяльнісних або рольових ігор, мозкових атак, дискусій, фокус-груп, експертних опитувань, імітаційного моделювання. Одним із найбільш продуктивних може бути метод взаємного компромісного узгодження. Головна установка при узгодженні спрямована на досягнення компромісу, вирішення поставленого питання зусиллями усіх сторін. Алгоритм узгодження складається із наступних етапів: а) виклад своїх позицій усіма учасниками; б) уточнення та розуміння позицій (питання інших учасників щодо розуміння, парафраз і т.ін.); виявлення та

обговорення продуктивних і непродуктивних сторін кожної позиції; виявлення спільних моментів та основних розбіжностей, їх причин; визначення підходів до компромісу (при цьому всередині даного алгоритму може відбуватися повторення етапів); кінцевий вибір взаємно узгодженого варіанта.

Представлена модель взаємодії у рамках локальної платформи не є статичною. Вона розвивається відповідно до мінливих потреб і запитів учасників освітнього процесу.

### Література

Подготовка специалиста по социальной работе: диссеминация опыта международного сотрудничества: Сб. науч. статей /Под ред. Т.Ю.Андрущенко, Н.Б.Шмелевой, Е.Р.Ярской-Смирновой. – Волгоград: Перемена, 2004. – С. 50-55.